

Dimitrija Demeter

Porin

ILI
OSLOBOĐENJE HRVATA
ISPOD FRANAČKOG JARMA

Junački igrospjev u 5 čina od Dra. Demetra

1850.

eLektire.skole.hr

SADRŽAJ

ČIN I. _____	4
ČIN II. _____	21
ČIN III. _____	36
ČIN IV. _____	51
ČIN V. _____	62
RJEČNIK _____	76

Lica:

KOCELIN, vođa franačke vojske i mjestodržac u Hrvatskoj
IRMENGARDA, njegova sestra
KLOTILDA, njezina dvorkinja
KLODVIG, Kocelinov pisar
PORIN, hrvatski plemić
SVESLAV starac, bivši hrvatski vojnik
ZORKA, njegova hranjenica
LOTAR, Kocelinov dvorjanin
TAMNIČAR
POGUBNIK
ZBOR FRANAČKE GOSPODE
ZBOR HRVATA
ZBOR HRVATICA

Radnja se odigrava od god. 823-830. poslije Isusa.

ČIN I.

Prizor 1.

Dvorana u Kocelinovom gradu s veleljepnim pristolom.

ZBOR FRANAČKE GOSPODE

Sve nas sazva naša glava;
Kakve svrhe namjerava?
Nešto važna mora biti.
Kani l' gradit il krv liti?
Stra nij slugu poslušnog
Pred vladara stupit tog!
Njegovu smo točno znali
Vavijek svršit zapovijed,
Puk smo gnjeli, bili, klali
I uveli stari red. -
Bič i mač nij vijek počivo,
Ne miče se, što je živo.
Da! Mir groblja vlada svud;
To franačku diže grud!
Nad franačkom sile nije,
Sve ko crv se pred njom vije,
Sve joj liže nogâ prah.
Njene trublje kad zaore,
Drmaju se gradi gore,
Sve probija trepet, strah.

Prizor 2.

PRVAŠNJI I KLODVIG

KLODVIG

Dobro došli, vitezovi,
U gospara moga stan!

ZBOR

Bolje našo, ali slovi:
Zašto je zbor naš amo zvan?

KLODVIG

To ni meni znano nije.

ZBOR

Vladarov si pisar ti.

KLODVIG

I preda mnom sad se krije.

ZBOR

Čudnovite skrovnosti.

KLODVIG

Jedan glasnik dođe do cara,
To jedino samo znam.

ZBOR

Sve nam više sred njedara
Znatiželje raste plam.

KLODVIG

Sudim, da je došo čas,
Gdje car zove kući vas.

ZBOR

(srdito i odvažno)

Frank se iz zemlje, koju shara,
Ne da izagnat ni od cara.

KLODVIG

Ne želite zar vidjeti
Kraj opeta onaj sveti,
Gdje vam sinu prvi dan?

ZBOR

Gdje se živi slađe bolje,
I po volji siječe, kolje,
Frank si tamo gradi stan. -

(S dioljim ushitom.)

Da, naša je domovina,
Gdje britka sablja vlada,
Svak čovjek gdje je lovina,
A porob svaka mlada,
Gdje tuđi znoj nas hrani,
Bez brige teku dani.
Pred nama puži svjetina
Na izbor sve je nam!

KLODVIG

Ah! blaža je ista zvjerina,
Obuze ih paklen plam.

Prizor 3.

PRVAŠNJI I LOTAR

LOTAR

Koj tu vlada mjesto cara,
Knez Kocelin dolazi.

(Nakloni se i iziđe.)

KLODVIG

(zboru)

Pozdravimo si gospodara
Od vjernosti izrazi!

(Svi se stave sa strahopoštovanjem u red.)

Prizor 4.

PRVAŠNJI I KOCELIN veleljepno urešen kao carski mjestodržac i praćen sjajnom družbom od dvorjana i službenika sa smotkom pisama u ruci, od kojih neki pred njim nose vladarske znake, a drugi za njim slijede.

ZBOR

Slava tebi kneže, slava,
Kog nam glavom stavi car:
Ti nam naša braniš prava
Za te pada mlad i star.

KOCELIN

(s prijestolja)

Bojni druzi, časni listi ovi
Sadržuju opet dokaz novi,
Kolike je boljar caru cijene;

I da milost nikad mu ne vene;
Tim vas pozvah, da priopćim vama
Dragocjenu jezgru tih pisama.

(Klodvigu)

Glasno sad ih pročitaj, pisaru!
Da svak vidi, da ima oca u caru!

KLODVIG

(otvori pismo i stane čitati, a Kocelin sjedne)

"Ludvig krotki, od Franačke glava,
I car možni zapadnih država,
Kocelinu i četi boljarâ,
Koja s nova Hrvatsku pohara. -
U znak, kako vjernost vašu štujem,
Osvojene zemlje vam darujem,
Vam i vašoj hrabroj unučadi,
Dok franačkoj vjerni budu vladi,
Tek carinu od vas ište ona,
Sve je ino vaše, o četo smiona!"

ZBOR

Da očinski to je baš
Neka živi vladar naš!

KLODVIG

(čita dalje)

"Oni pako hrvatske vlastele,
Koji puka nevjernost ne dijele
I našoj se ne protive vlasti,
Nek zadrže svoje zemlje časti;
Ali dobro na njih paziti je,
Jer im sasvim vjerovati nije."

KOCELIN

(lukavo)

Jeste l' čuli? pazite, što slijedi.

KLODVIG

(čita dalje)

"Ako pako tko vlast našu uvrijedi,
Gubi život i imetak cijeli,
Koj se ima med vas da podijeli;
Kamo sreća tek franačkog roda,
Da mi prijestol kružaju gospoda!"

KOCELIN

(znatno)

Sada znate želju našeg cara.

ZBOR

(svi kao pomamljeni)

Što nij' naše nek se satre, shara!

KOCELIN

(razveseljen ustane)

Tako jeste, i nam vlada
Zahvalna će zato bit.

KLODVIG

(za se, upropašten)

Ha! što čuti moram sada!
Krv nedužnu žele lit?

KOCELIN

(siđe s prijestolja i stupi među gospodu, mahnuvši slugama da iziđu, što ti odmah i učine).

Na čast, koju skoro dat ću,
Sve Hrvatâ pozvah glave,
Da zasjedâ primu plaću,
Koje tajno prot nam prave;
Kad se skupi pleme opako,
Krv ćemo im proliti.

KLODVIG

Nemilostiv biti tako,
O gosparu, nećeš ti!

(Klekne pred Kocelina.)

ZBOR

(srdito)

Šuti, il te čeka smrt!

KOCELIN

(isto tako)

Tako zbori izdajica!

KLODVIG

(jošte klečćći)

O, ne budi kao kamen tvrd!

KOCELIN

(rine ga razljućen od sebe).

Nosi mi se ispred lica!

KLODVIG

(ustavoši kao izvan sebe)

Zar te nije strah od Boga?

KOCELIN

Odmah, velim, s mjesta toga,
Ili bit će nevolje!

ZBOR

Luda glavo, napolje!

(Klodvig izađe u zdvojenju)

Prizor 5.

Prvašnji bez Klodviga.

KOCELIN

(bjesneći)

Ha! zaman su naši trudi,
Ako taj nas izda crv!

ZBOR

Pogubnika nek mač hudi
Prolije mu kletu krv.

KOCELIN

Uviđate, dakle, da je
Dobra moja osnova?

ZBOR

Kom se može, jedina je
Ta podjarmit država.

KOCELIN

(povuče mač)

Prisegnite dakle sada
Na mač ovaj vječni muk!

(Svi povuku mačeve i prekriže ih nad njegovim)

ZBOR

Tko bi brbljo, neka pada
Pogubnika ispod ruk'.

KOCELIN

(metne mač u korice).

Svršeno je!

ZBOR

Ču nas Bog!

(Isto načine svi)

KOCELIN

Riječ je sveta!

ZBOR

Čak do groba!

KOCELIN

Rječolomcu?

ZBOR

Smrt od roba!

KOCELIN

(s ushitom)

Vi ste dika roda svog!
Da! da! tako svome rodu
Služit treba bez obzira,
Upotrijebit svaku zgodu
Za podić' mu slavu, moć.
On, koj zdušno sredstva izbira,
Nikad neće svrsi doć.

ZBOR

Tako jeste, nek umira,
Tko tim putem neće poć!

(Izlaze svikolici.)

Prizor 6.

(Jedan čas ostave pozorište prazno, zatim istrče na vrata sa strane)
IRMENGARDA I KLOTILDA

IRMENGARDA

O Klotildo, što moradoh čuti?

KLOTILDA

Niti risi nisu tako ljuti.

IRMENGARDA

Da ti sa mnom sve to čula nisi,
San tek da je, kazala bih ja.
Pravo, djevo, ah, imala ti si
Prislušivati, kad mi svjetova.

KLOTILDA

S nabranoga čela brata tvoga,
Da se kuje nešto, zaključih.

IRMENGARDA

Smrt, ah, čeka i Porina moga,
Kom žrtvovati život odlučih.
On na lovu onomadne
Meni život izbavi,
I do onda grudi hladne
Sažga vatrom ljubavi.
Poludit ću, ne znam kako
Da ga spasim od te propasti.

KLOTILDA

To učiniti možeš lako.

IRMENGARDA

Ha, što čujem rajske radosti!

KLOTILDA

Otkrila si želju meni,
Riječ zametnut s njim na samom,
Da mu javiš, kakvim plamom
Srce ti ga štuje, cijeni.
Da ispunim želju ovu
Ja mu tajno javiti podah:

Sablju treba da njegovu
Gospodskoga djeva roda.
Tim nek dođe u naš vrt,
Jer joj drugač prijeti smrt.

IRMENGARDA

Nij' ov nalog primit htio -

KLOTILDA

Onda ne bi vitez bio.
U taj par će u vrt doći,
I sve ćeš mu javit moći.

IRMENGARDA

Na susret mu dakle hiti,
Odmah doć' ću k vam i ja.

(Klotilda odlazi.)

Prizor 7.

IRMENGARDA
(sama)

Krv nedužnu ne daj liti,
O, dobroto vječita!
Past ću žrtva ljubavi,
Nu tek njega izbavi!
Zaplanti mi krasna zora,
Nu pomračit već se mora
Pr'je neg sinu bijeli dan.
Cvijeće vene sred proljeća,
Posred ljeta mraz se osjeća;
Rasprši se slatki san.
Al i blagih tama ima,
Nije grozna svaka zima,
Svakom ini cvate raj.
Cvijet mladosti neka gine,

Ovo vruće srce stine,
Samo njemu živjet daj!

(Izlazi.)

Prizor 8.

(Bašta u Kocelinovom gradu.)
KLOTILDA I PORIN *(ulaze)*

KLOTILDA

(ulazeći)

O, kako me dolazak tvoj taži!
Moja gospa odmah tu će bit.

PORIN

Od Hrvata nevinost ne traži!
Vijek badava, da joj bude štit.

KLOTILDA

Čujem stope; to je gospa moja.

PORIN

Ha, što vidim? Sestra Kocelina!

(Klotilda se izgubi.)

Prizor 9.

PRVAŠNJI I IRMENGARDA
(*Kad Irmengarda uniđe, Klotilda se povuče na stran.*)

IRMENGARDA

(*za se*)

Ah! ćuti mi obastire tmina;
Žrtva past ću strašna toga boja!

PORIN

Gospo!

IRMENGARDA

(*za se*)

O, kako me dira
Tog junačkog glasa ćar!

PORIN

Reci, koju da izvršim stvar!
Branec djeve vitez rad umira.

IRMENGARDA

Ah, Porine!

PORIN

Što ti steže grudi?

IRMENGARDA

Rijeći ne imam.

PORIN

Hrabra srca budi!

IRMENGARDA

Izbavio ti si život meni.
Ja sam tvoja vječna dužnica.

PORIN

Tvoje srce odviš čin taj cijeni.
To za dužnost drže tek Slaveni,
Što učini moja pesnica.

IRMENGARDA

Dug moj želim da ti platim;
Hoću život za život da vratim.

PORIN

Zla se u tih riječih krije kob.

IRMENGARDA

Da! Pod tobom jurve zijeva grob!

PORIN

Što si rekla?

IRMENGARDA

Franačka gospoda
Na te mrze.

PORIN

Vrazi su mog roda.

IRMENGARDA

Skupiše se svi kod brata moga;
Poslušah ih u potaji ja.
Zaključiš propast roda tvoga:
Zaklat kane vas kod sobjeda,
Pod izlikom koji vam na čast
Brat moj dat će. Ne dođi, Porine!

PORIN

(ustupajući prezirno)

Besramnici!

(Za čas s oduševljenjem)

Ali pravo čine.
Robu živjet kakova je slast?

IRMENGARDA

(tješeci ga)

Munje s neba sijevaju,
Sve obastre tama,
Ali moći vladaju
Milostive s nama.
U njih nadu stavi!
Svaki vihar ima kraj.

PORIN

(kao da se je netom promislio)

Hvala, Božji anđele,
Na utjehi tebi!
Zrake sunca svijetile
Meni inače ne bi.
Tek ta nada pravi
Ljepši od groba život taj.

IRMENGARDA

(naglo i veselo)

Nećeš dakle doći k časti?

PORIN

(važno)

Živjet želim.

IRMENGARDA

(s ushitom)

Rajske slasti!

(S potpunim zadovoljstvom.)

Ostaj zbogom dakle sada!
Skrajna radost sa mnom vlada.
Ispunih jur zadaću.

PORIN

(znatno i s ushitom)

Zbogom, dušo božanstvena,
Tvog da mi je dara cijena
Poznata, pokazat ću.

SKUPA

Da, da! Nova opet sila
Potlačenu diže grud:
Lakše teče krv po žila',
Udes nije više hud!

(Razlaze se.)

Konac prvoga čina.

ČIN II.

Prizor 1.

(Brdovita okolica sa strmimi klisurami; upravo sviće.)

ZBOR HRVATICA

Sva se bijeli opet gora,
Već pomoli glavu zora,
Pobjegoše noćne tmine,
Nij' daleko svijetli dan;
Kad se vraća sve na svijetu,
Svjetlost tjera tamu kletu,
Zašto i slobod da ne sine
U Hrvatâ opet stan?
Ne, ne, Bog je pun dobrote,
Vratiti će, što nam ote!

(Za čas.)

No, gdje je Zorka? Izostaje dugo?
Još na grobu oca suze lije.
Dulje nama ovdje ostat nije.
S njom se rasti moramo, o tugo.
Ali evo dolazi ovamo.

SKUPA

Da ju tužnu razveselit znamo.

Prizor 2.

ZORKA I ZBOR

ZBOR

Zbogom ostaj, ružo od planine,
Ti ponosu naše domovine!
Ostavit te opet sad moramo,
Već se bijeli približava dan.

ZORKA

Da vas nitko ne opazi samo,
Jao, ako nam Frank saznade stan!

ZBOR

O, ne boj se, kćeri Ljudevita,
Na mjesta toli brdovita
Penjati se ne osjeća slast.

ZORKA

O, budite ko te stijene nijeme,
Inače nam propalo je pleme.

ZBOR

Našeg roda sveta nam je čast!

ZORKA

Prenijet amo kosti oca moga,
Smrt koj ljutu po izdajstvu nađe,
Sa pomoćju svemoguća Boga
Našim družim' za rukom izađe.
Da mu kod pogreba sama kći ne tuži,
K meni dođe zbor premili vaš,
A vaši ih oci, braća, sini, muži,
Osvetit će i satrti jaram naš,

Sa Sveslavom vijećaju ti sada,
Kako da im Franke mač nadvlada.

ZBOR

Razjarene u njegovu spilu
Vidismo ih sići malopre -

ZORKA

Bože daj da satru Franak' silu -

ZBOR

Smrt volimo neg bit ropkinje!

ZORKA

(oduševljeno)

Sad me nije ništa više stra'!

ZBOR

(s ushitom)

Dole s jarmom il' životom!

ZORKA

Da!

ZBOR

Bez slobode život što je?
Ćutit muke, nepokoje,
Osjećati vječne vaje,
Vječne stide, vječni strah;
Smrt je bolja, - mir nam daje,
Ne osjeća mrtav zla.

ZORKA

Koja za život takov hajje,
Hrvatica nije ta!

ZBOR

Sini, sini, sunce milo,
Od slobode opet nam,
Il ugasi, vječna silo,
Taj u grudi našoj plam!

ZORKA

Nek nas zastre smrti krilo,
Al ne samo ropstva sram,

(Odilaze.)

Prizor 3.

(Jedan čas ostaje pozorište prazno, zatim dođe Porin po lovački obučen s druge strane nego se odijeli. Zbor i Zorka.)

PORIN

(sam)

Zdravo, moje osamljene stijene,
Ljepša mjesta nema svijet za mene.
Frank popeo još se nije k vami,
Golotinja naša ga ne mami.
Tu vapaje ne čujem mog roda,
Ah, tu još te prebiva sloboda!
O, slobodo, slasti s neba,
Ko zraka te čovjek treba;
Ponos tvorbe jest bez tebe
Bjedniji neg nijema stvar.
On jedini samo ćuti,
Što će reći jaram ljuti,
Što osjeća robom sebe,
Jer ga resi uma dar.

(Izvana zamnije ženski glas, kako prebire turobne napjeve. Porin, kad to čuje, trgne se i jedan čas posluša.)

Kakvi to su glasi? Znani su mi!

(Pogleda na onu stranu, od kuda je zamnio glas.)

Da, da, to je ona divna djeva,
Kuju često opazih u šumi
Lov loveći. Tiho ona pjeva.

ZORKA

(iza pozornice)

Ah, bjednije stvari nije
Od čovjeka, rob koji je;
Sred groba je slađa tmina
Nego dani takovi.

PORIN

Kolika je, ah, milina
U tih divnih glasovi'!

(Začas)

Mili Bože, što me obuzima?
Posve čudno nešto stvor taj ima;
Iz njeg zbori neka veća sila:
To nij' djeva, to je gorska vila!
Da me iz ropskog sna probudi,
Bog mi ju je poslao;
Ushićenje diže grudi,
K njojzi ma baš propao!
Da da, vilo, hitim k tebi,
Ta, ja Hrvat bio ne bi',
Da za taki gluh sam glas.
Na koljenih priseć ću ti
Za dom ići u boj ljuti
Ja sam gotov svaki čas!

(Otrči na onu stranu, otkud je bio začuo glas.)

Prizor 4.

(Pozorište se promijeni u unutarnja jedne velike špilje samo jednim fenjerom rasvijetljene. Sa strane vide se ulazi u manje špilje. Glavni ulaz u veliku špilju utvrđen je gvozdenim vratima. Na stijeni visi mač, oklop i kaciga, a nešto malo prosta pokućtoa po kutima špilje, što naznačuje, da netko u njoj stanuje.)

SVESLAV I ZBOR HRVATA.

(Zbor stoji u polukrugu. Sveslav ulazi na glavna vrata, zaključih i stupa među zbor).

ZBOR

U boj, u boj!

SVESLAV

Još nij' vrijeme!

ZBOR

Kad će doći?

SVESLAV

Još je rano!

ZBOR

Preteško je jurve breme!

SVESLAV

Čini zriju polagano.

ZBOR

S našom djecom pse si hrane;
Sva je zemlja jedan grob.

SVESLAV

Vjerujte mi, zla da plane
Skoro ima njima kob.

ZBOR

Ali kada?

SVESLAV

(s dostojanstvom)

Kad znak dam!

ZBOR

Taj će biti?

SVESLAV

Na toj gori plam.

ZBOR

Bukni, bukni, vatro sveta,
Da se lije krv prokleta!
Da se kolje, siječe, davi,
Okrutnikâ satre gad!

SVESLAV

Da! Svu zemlju krv nek plavi;
To tek tješi ropski jad!

(Lupa na vratima. Svi se trgnu.)

SVESLAV

Netko kuca...

(Zboru.)

U skrovišta svoja!

(Zbor se odijeli. Sveslav otiđe k vratima i otvori ih. Zorka uniđe naglo, uplašena.)

Prizor 5.

SVESLAV I ZORKA

ZORKA

Mili oče!

SVESLAV

Ti si, ćerko moja?

ZORKA

On me slijedi.

SVESLAV

Tko? Govori!

ZORKA

Porin.

SVESLAV

To te drhtat tvori?

ZORKA

U trag mi uđe, - odmah bit će tu.

SVESLAV

(razveseljen)

Dugo čekah već tu prigodu.

ZORKA

Bježmo, oče!

SVESLAV

Da! Hajdemo!
Na skoro se vratit ćemo.
Srce moje Boga slavi,
Da taj mladić grud ti stravi.

ZORKA

Što si reko?

SVESLAV

O, ne taji!
Ti ga ljubiš.

ZORKA

(padne mu na prsa, s djevojačkim stidom).

To su moji vaji!

SVESLAV

O, ne tuži; on te vrijedi - - -

(Proročkim nadahnućem)

Iz vašega saveza
Ima kraljev' red da slijedi
Hrvatskog naroda.

(Odijele se u pribočnu špilju.)

Prizor 6.

PORIN *sam*

(Ulazi na glavna vrata)

Amo uteče, - no sve prazno tu je -
Samoća me grobna okružuje;
No i pako bio bi mi raj,
Gdje prebiva stvor dražesni taj.
Ukaži se, mila vilo,
Tvoj te zove vječni rob,
Ma mi odma umrijet bilo;
Ma me odma proždri grob!

Prizor 7.

PORIN I SVESLAV

SVESLAV

Tko tu zbori?

PORIN

(uprepasti se, opazio Sveslava).

Ha, što vidim, Bože!

SVESLAV

Što ćeš, mlače?

PORIN

(s užasom)

Duh je Sveslava!

SVESLAV

Ja još živim.

PORIN

Da li biti može?!
Mrtvog plače sva te država.

SVESLAV

Čuj me! Kada Srda ona od pakla,
Ljutomisl Ljudevita zakla,
Koj, kad vojske tri franačke smrvi,
Uteče se k njemu kao gost, -
S Zorkom, plodom njeg've sjajne krvi,
U tu pustoš skrih se nade prost.
Tako svijetu ne stah ispred vida,
A mrtvacim' on i mene prida.

PORIN

Dakle ona divna vila - - -

SVESLAV

Ljudevita to je kći.

PORIN

(moleć)

Nek mi bude žena mila

SVESLAV

Dom joj prije izbavi!

PORIN

Bojna trublja nek zaori!
Za slobodu da se bori,
Porin navijek gotov je!

SVESLAV

Krv nek teče okrutnikâ,
Nek se digne stara dika
Od junaka našije!

SKUPA

U boj, u boj za slobodu!
Jedina je ona slast,
Prot dušmanskom hajde rodu,
Pobijedit ga ili past!

SVESLAV

(prema pobočnim špiljama, u koje se zbor i Zorka odijeliše)

Amo, ćerko! Druzi, amo!

Prizor 8.

PRVAŠNJI, ZORKA I ZBOR.

SVESLAV

(kada svi na pozorište stupe, zboru).

Što sam čeko, to bi samo -
Naš je Porin - sad nek začne rat!

ZBOR

Na oružje, na oružje!
Krv nek skvasi sve okružje!
Bez milosti sad je sjeći, klat!

PORIN

(stupi među zbor)

Vaš sam, braćo! Rado za slobodu
Život dajem i imetak svoj!

SVESLAV

Glava budi on sad našem rodu! -

ZBOR

Slavni kneže, vodi nas u boj!

PORIN

Hoću, veće ne znam naslade,
No, kad mač moj klete Franke smrvi,
(k Zorki)

Smijem li se nadat nagrade?

ZORKA

Za Bogom ćeš ti mi biti prvi!

PORIN

O, dakle, me slijedite!
Koj se raju, ako svlada,
Na toj zemlji jurve nada,
Svladat mora, mora taj!

SVESLAV

Sjene palih kličite!
Paklenoj je pasti zlobi,
Nad vašimi ima grobi
Procvjetati opet raj.

ZORKA

O, nebesa, štitite
Branitelje domovine!
Rastjerajte guste tmine,
Koje kriju rodni kraj!

ZBOR

Okrutnici, strepite;
Stignut će vas mač osvete
I prognat vam duše klete,
Gdje prebiva paklen zmaj!

PORIN

(Zorki)

Zbogom, dušo, rastat se je nama,
čuvao te milostivi Bog!

ZORKA

(uzme sablju sa stijene i preda ju Porinu.)

Mač taj primi u znak moga plama,
Nasljedstvo je to od oca mog!

PORIN

(uzme mač i zamahne njime).

Porin će ga upotrijebit znati.

ZORKA

Ko pobjednik samo mi se vrati!
Moj ljubovnik ne sm'je biti rob.

PORIN

Da! Sloboda ili grob!

PORIN I ZORKA

Slobodan je, koj zna mrijeti!
On tek nosi jaram kleti,
Koj pred smrću ima stra.

SVESLAV I ZBOR

Ako od nas tko ustupi,
Ako ropstvom život kupi,
Bio mu proklet kosti pra!

SVI SKUPA

Da sloboda ili grob,
Mrtav bolje nego rob!

Konac drugoga čina.

ČIN III.

Prizor 1.

(Dvorana kao u prvom činu.)
ZBOR I KLODVIG

ZBOR

(uniđe natežući Klodviga koji je vas upropašten)

Izdajice! Ti Hrvatom kaza,
Da ne dođu na samrtnu čast.
Dolje s njime, sred paklena jaza!
Koj nas izda, onaj mora past.

KLODVIG

O, štedite, braćo, srodnu krv!

ZBOR

Otrovni se zgazit mora crv.

(Povuku noževu i nasrnu na Klodviga, koji se pred njih u samrtnom strahu na koljena baci, odvrćajući rukama udarce; u taj tren stupi na pozorište Kocelin, praćen četom vojnika.)

Prizor 2.

KOCELIN, PRVAŠNJI I VOJNICI.

KOCELIN

Stante!

(Svi se trgnu i ustupe.)

ZBOR

Vladar...

KOCELIN

Ne mažite nože
Podlom krvi izdajice!

KLODVIG

(koji je međutim ustao)

Bože!

(Kocelinu.)

Da li i ti misliš, da sam ja...

KOCELIN

Vrijedan smrti od stratišta? Da!

KLODVIG

Nedužan sam, o, tako mi Boga!

ZBOR

Muči, nitko ne vjeruje toga. -

KOCELIN

U tamnicu!

KLODVIG

(klekne)

Smili mi se!

KOCELIN

Ispred lica!

ZBOR

U tamnicu!

(Vojnici pograbe Klodviga i hoće da ga odvuku napolje.)

KLODVIG

(odlazeći)

Nisam, nisam izdajica.

(Vojnici pođu s uhićenikom, ali ih obustavi Irmengarda, koja naglo na pozorište istupi.)

Prizor 3.

IRMENGARDA I PRVAŠNJI.

IRMENGARDA

(dolazeći)

Ustupite!

(Vojnici odstupe i otpuste Klodviga.)

SVI

Irmengarda!

IRMENGARDA

Što tu biva?

ZBOR

Mač pravice stiže kriva!

KOCELIN

Našu tajnu izda on hrvatskom rodu,
Tako od smrti izbavi mu svu gospodu,
Kuju pozvah, da ih smaknem, ja na čast!

IRMENGARDA

Ha, što čujem? Brate, pisar ne smije past.

KOCELIN

On će pasti.

IRMENGARDA

O, smiluj se -

KOCELIN

Ne!

ZBOR

Smrt je kazan ružne izdaje!

IRMENGARDA

O, ne budi tvrd ko stijena:
Praštat, brate, stvar je lijepa.
Slavu tamni srdžba slijepa
Veledušna tvog plemena,
Koje slavno vavijek bi.

KLODVIG

Dakle jošte stvora ima,
Koji za me milost ćuti,
Pod zaštitu koj me prima,
Koga dira bol moj ljuti?
Irmengardo, hvala ti!

KOCELIN

Milost resi samo žene,
Pravda pako muža grudi;
Ona mu je veće cijene:
Pravedni smo, a ne hudi,
Kad kaznimo zlobu mi.

ZBOR

Strogost mora bit na svijetu,
Bez nje njemu opstat nije;
Onaj, krv koj štedi kletu,
U grudih si zmiju grije.
Nadvladat će toga zli.

KOCELIN

U tamnicu!

ZBOR

A, zatim na smrt!

KLODVIG

Nedužan sam!

IRMENGARDA

(Kocelinu)

O, ne budi tako tvrd!

KOCELIN

Sad je dosta!

IRMENGARDA

No, znadeš li, da je kriv?

KOCELIN

Uprav tako ko što da sam živ
On bi jedin, komu pravo bilo ni,
Da hrvatski unište se psi.

IRMENGARDA

To nij' dokaz.

KOCELIN

Svaka riječ je već badava.

ZBOR

Izdajici neka padne glava!

(Vojnici opet navale na Klodviga)

IRMENGARDA

(Kocelinu u uho odvažno i znatno)

Tako, čuj sve, ako mariš jošte za me,
Nešto važno imam tebi otkrit ja -
No na samom. Nek izide družina!

KOCELIN

Budi volja tvoja!

(Zboru i vojnicima.)

Ostavte nas same!

(Ovi odlaze.)

Prizor 4.

KOCELIN I IRMENGARDA.

KOCELIN

Zbori, sestro!

IRMENGARDA

Klodvig izdajica nij'.

KOCELIN

Dosta o tom!

IRMENGARDA

Nedužna osudio si.

KOCELIN

Tko to veli?

IRMENGARDA

On, koj izdajicu zna.

KOCELIN

Kaži mi ju!

IRMENGARDA

Hoću, brate.

KOCELIN

Tko je?

IRMENGARDA

Ja!

KOCELIN

Nij' moguće!

IRMENGARDA

U bližnjoj bih sobi
Ja sakrita, kad kovaste osnovu;
Vijest po meni o njoj Porin dobi -

KOCELIN

Oporeci!

IRMENGARDA

Rekoh istinu.

KOCELIN

Nesretnice, znaš li, što te čeka?

IRMENGARDA

Znam. Ja imam glavu da izgubim.

KOCELIN

Na stratištu.

IRMENGARDA

Neka!

KOCELIN

Je l' moguće?

IRMENGARDA

Oh, ja ljubim!

KOCELIN

O, potamni jasni dane,
Kad iščeznu svaki sram;
Munja s neba neka pane,
I smrt poda obim nam.

IRMENGARDA

Poslije noći puca zora,
Takov joj je udes dan;
Nije krivnja slaba stvora,
Kad ga zastre ljubve san.

KOCELIN

O sramote, na stratištu pasti!

IRMENGARDA

Tvoju muku vidim, brate moj!
Znadem, što sam dužna našoj časti;
Ja sam sestra Kocelina - - -

(Trgne nož Kocelinu iza pojasa i hoće da se probode, ali je on obustavi.)

KOCELIN

Stoj!
Ne, ne, zbiti ne smije se to,
Ta, pod jednim srcem ležasmo!

IRMENGARDA

Brate!

KOCELIN

Sestro!

(Ogrle se.)

Vladar ništa čuo nij'
Ali, znaš li? Nevrijednoga ljubila si ti.
Drugu ljubi on.

IRMENGARDA

Što veliš?

KOCELIN

Dakle znaj:
Ljubu smo mu uhitili mi.

(Skine s prsta svoj pečatni prsten.)

Znak pokaži tamničaru taj,
I njezinu uzu otprijet će ti.

IRMENGARDA

(naglo)

Daj mi prsten, hvalit ću ti vas moj vijek.

KOCELIN

(dade joj prsten)

To ti budi kazan, to ti budi lijek!
Ne, krv neću lit ja tvoju;
Oprošteno tebi budi!
Ne, ne, nisam ris ja hudi;
Ako i odrastoh u boju,
Nisam porod zle hijene,
Rodila je žena i mene.

IRMENGARDA

Blaga narav s nami vlada,
Poslije bure sunce sjaje;
Grozna studen vijek ne traje,
Pred ljubavlju srdžba pada:
Tako tvrda srca nije
Da ga blagost vijek ne ogrije.

OBA ZAJEDNO

Da, da, srce nije kamen,
U njem gori ljubve plamen,
Kog ugazit možno nij' -
Kad već misliš, da ga nije,
Iznenada on te ogrije,
Sav usplamtiš njime ti!

(Izlaze. Prizor se promijeni.)

Prizor 5.

(Šumovita okolica. Upravo izlazi sunce.)

ZBOR HRVATICA

Porin svlada;
Frank već bježi drugi krat.
Sreća služi;
Bliži se slobode sat.

(Sve skupa)

Krv naroda franačkoga
Naših vitez' resi nože,
Sve izvršit Hrvat može,
Kad je samo Božja sloga.

(Izvana se čuje zvuk bojnih trubalja)

To su naši.
Ovamo se Porin kreće.
Sretni vođa,
No zaručnik od zle sreće.
Neima Zorke.
S Sveslavom ju Frank zarobi.
Tužni mladče!
O nesreće, o zle kobi!

(Sve skupa)

O nesretni dobitniče,
Sva država sada kliče
Od veselja, radosti;
Ti jedini od sveg roda,
Ti slobodu koj mu poda,
Gorkost čutiš žalosti!

Prizor 6.

PRVAŠNJI, PORIN I ZBOR HRVATA.

PORIN

(naglo na pozorište stupajući)

Je l' istina? Zorka - -

ŽENSKI ZBOR

Zarobljena je.

PORIN

Velji Bože!

MUŠKI ZBOR

O, ne zdvoji, viteže!

ŽENSKI ZBOR

Frank ugrabi nju sa Sveslavom.

PORIN

Iz vedroga to je neba grom!

ŽENSKI ZBOR

U tamnici sada tuži -
Na osvetu, hrabri muži!

MUŠKI ZBOR

Na osvetu! Smrvit naš gnjev sve će!
Kamen ostat na kamenu neće!

PORIN

Nježna ružo, ponosu tog kraja,
Jedva što si ti cvjetati stala,
Uništena već si burom pala;
Ah, na zemlji nema, nema raja,
Tu prebiva samo zloba, jad!

OBA ZBORA

O žalosti! Jošte tako mlad,
Pa već žrtva tolikoga vaja!

PORIN

Zorko moja, Zorko mila,
Ti si meni sunce bila;
Zastire me grozna noć.

(Zadubi se rastužen u misli)

OBA ZBORA

Na osvetu sad je poč!

PORIN

(kao iza sna)

Na osvetu?

(Za čas od jarosti sav preobražen)

Nek zaori trublje glas!
Koj će ražat najbolje od vas,
Najmiliji bit će meni taj!

MUŠKI ZBOR

Svaki od nas bit će paklen zmaj!

PORIN

(bjesneći, povuče mač)

U franačke grudi nože,
U njihove stane plam!
Kolji, ruši, tko što može,
Dok ne padne rušec sam!

ŽENSKI ZBOR

Okrutnicim' na vrat stati,
Velji Bože, pomoz' im!

MUŠKI ZBOR

Smrt i oganj nek nas prati!
Past je srdžbam paklenim!

(Sunce plane i veličanstveno obasja sve pozorište; na to padne zastor.)

ČIN IV.

Prizor 1.

Bojno polje.

KOCELIN *sam.*

(Iz daleka se čuje glas bojnih trubalja. Franački vojnici nose preko pozorišta svoje ranjene drugove.)

KOCELIN

(još iza prizora)

Konja, konja!

(Stupi na prizor)

Sve je već badava!
Ispod mene izdahnu mi hat.
Jošte malo - pa sva ode slava,
Posljednji će Frankom zamnit sat.
Što je sreća toga svijeta?
Šara pjena od sapuna.
Dika, slava, vlast i kruna
Igračke su tek djeteta,
Od slučaja lomni dar.
Jedan vjetrić, pak ih nije
Slučaj da ih, slučaj uze,
Mijenjaju se smijeh i suze;
Carsko ruho roba krije,
S prijestola se ruši car.

(Čuje se iza scene sve jače zvuk trubalja i bojna vika)

Ha, sve dalje ustupaju naši -
Samo što nij' Hrvat tu -
Brzo, brzo, - smrt mene ne plaši,
Al mi srce želi osvetu.
Znat ću skupit novu strašnu moć,
Tek da mi je do granice doć!
Ne, ne marim ja umrijeti;
Osvetit se tek da mogu,
Na bijeg za to stavljam nogu,
Koja vijek nij' bježala.
Ali strepi, rode kleti,
Kad se vratim opet tebi,
Dok te mač moj ne istrijebi,
Neću u kore metnut ga!

(Naglo odlazi, obazirući se.)

(Bitka iza prizora raste. Glas trubalja i bojna vika čuje se sve više i više. Najposlije zamni i štropot oružja, a poslije toga vidi se, kako preko pozorišta bjegaju cijele čete franačkih vojnika, a Hrvati ih progone. Međutim se promijeni pozorište.)

Prizor 2.

Tamnica u Kocelinovom gradu.

SVESLAV I ZORKA *(u verigama).*

(Zorka spava; uza nju stoji Sveslav i gleda ju vas rascoiljen.)

SVESLAV

Tužno dijete, san se tvojim mukam smili,
I njima te ote na svojijeh krili'

(Milosrdno promatrajući ju)

Gle, kako se smiješi; možebiti gledi,
Kako njezin Porin Franka već pobijedi,
Kako ljubimca joj lovorika kiti,

I on u njezine naručaje hiti. -
Ti se varaš, udes nam nij' prijazan,
To je samo jedan tašti, kratki san!

(Stupi naprijed i klekne)

Strogi oče, na nebesi',
Odlučio ako jesi,
Da sloboda vijek ne sine
Vrhu ove pokrajine,
Bar usliši molbu tu:
Milostivan, Bože, budi,
I iz mila sna ne budi
To nedužno više dijete,
Da ne vidi lance klete,
Kojih ne čuti sad u snu!

(Ustane pun pouzdanja)

Ne, ne, ti nisi tako tvrd,
Izvor ti si od milosti,
Gnjeva tvoga jur je dosti,
Mjesto ropstva dat ćeš smrt!

(Na vratima se čuje štropot).

SVESLAV

(trgne se)

Ha, što čujem?

(Sav upropašten)

Sat udari nama!

ZORKA

(probudi se i još kao iza sna).

Mili Bože!

SVESLAV

Jao, ona se budi!

ZORKA

Gdje si, oče! Kakva to je tama?

SVESLAV

Tu sam, kćerko -

ZORKA

(razabere se i opazi verige)

O, udesu hudi!
To su lanci!

SVESLAV

Žalibože, da!

ZORKA

O, da morah to doživjet ja!

Prizor 3.

PRVAŠNJI, IRMENGARDA, a zatim TAMNIČAR.

SVESLAV

Irmengarda -

ZORKA

(Sveslavu)

Tko je ova žena?

IRMENGARDA

(za se)

Kako strepim?

SVESLAV

(Zorki)

Srda nesmiljena.

ZORKA

To je dakle -

SVESLAV

(s užasom)

Sestra Kocelina!

IRMENGARDA

(odvažno Zorki)

Da, i ljubi tvojega Porina!

ZORKA

Propali smo! Ona će se
Osvetiti sada nami!
Kako joj se oči krese;
Ljubomorstva strašni plami
Raspališe grudi joj.

SVESLAV

Ježi mi se kosa sijeda,
Dijete će mi rastrgati!
Od osвете sva je blijeda,
S oči zrem joj pako sjati,
Obliva me smrtni znoj.

IRMENGARDA

(za se)

Milosrđa blage ćuti
Pune meni njedra sada,
No i osвете oganj ljuti
Nemilosno sa mnom vlada:
Bože, strašan to je boj!

ZORKA

Što oklijevaš? Nož porini
U to srce! Evo ga.

SVESLAV

(Irmengardi u samrtnom strahu)

Toga, gospo, ne učini!

IRMENGARDA

Što odlučih, čujte ja.
U rukuh ste sad mojije',
Krv vam mogu proliti,
No to moja volja nije,
Slobod će te dobiti,
Kad prisegne ova djeva,
Da se odriče ljubavi
Ka Porinu - -

ZORKA

Obustavi
Govor, gospo! Dok mi sunce sijeva,
Ljubiti ću njega ja.

IRMENGARDA

Voliš umrijet dakle?

ZORKA

(odvažno)

Da!

IRMENGARDA

O, poreci! Na kaplje ću
Učinit krv ti prolit ja.

ZORKA

Ne, nikad toga poreć neću!

IRMENGARDA

Strepi!

ZORKA

(ponosno)

Ja sam Hrvatica!

IRMENGARDA

(prema vratima)

Amo, dakle, tamničaru!

SVESLAV

(uprepašten Irmengardi)

Krv nedužnu nemoj liti!

IRMENGARDA

(dolazećemu tamničaru)

Znaj, da moraš ko vladaru
Sad poslušan meni biti,
U boju je moj brat sada,
Da načini buni kraj!
Ja sam gospa sad od grada,
To ti kaže prsten taj.

(Pokaže mu ga)

Pogubnika odma zovni sim,
A pred smrću lance skini tim.

(Tamničar im skine lance)

IRMENGARDA

(Zorki)

Jošte je vrijeme, zakuni se,
Pogubnik će odmah ovdje bit'.

SVESLAV

(klekne pred Irmengardu)

Smili nam se, gospo!

ZORKA

(Sveslavu ponosno)

Podigni se!

(Irmengardi odvažno i mirno)

Na muke sam evo, spravni it'.

(Irmengarda udari o dlan, vrata se otvore, a na pragu se ukaže pogubnik u crvenoj odjeći s golom sjekirom u desnici.)

ZORKA

(opazioši pogubnika trgne i opauši se, no za čas oporavi se i pohiti oduševljeno prema pogubniku, ali Irmengarda ju obustavi, stavivši se među nju i pogubnika.)

IRMENGARDA

Ne na smrt, već na te grudi!

(Raširi ruke, kronik se odijeli, a vrata se zatvore)

Htjeh te samo iskusiti ja;
Porinova ljuba budi.
Vrijediš bit mu supruga!

SVESLAV

Bog je velik!

ZORKA

(poleti prema Irmengardi i ogrli ju)

Mila sestrice!

IRMENGARDA

Ni ja neimam srca od lavice!...

(Grle se)

(Za čas)

IRMENGARDA

Lahko, lahko sad umrijeću,
Nema za me više tuge;
Mog Porina kada sreću
Znam u ruci takve druge -
Potamnite jasni dni!

SVESLAV

O, kako mi grudi dira
Ova blagost neizrečena,
Anđeo si ti od mira.
Irmengardo, a ne žena
Na svijetu ti slične nij'.

ZORKA

Zaboravit nikad neću
Ovog časa, sestro draga,
S hvalom mislit na tebe ću
Od vječnosti još vrh praga;
Uzor mi uvijek bićeš ti!

IRMENGARDA

Brzo sada s mjesta tog!

ZORKA I SVESLAV

Platio ti višnji Bog!

(Izlaze vođeni Irmengardom, pred kojom straža pred vratima ustupa kad joj ona pokaže Kocelinov prsten. Zastor padne.)

Konac četvrtoga čina.

ČIN V.

Pozorište prikazuje poljanu ispod franačke tvrđave, koja se na brdu na polak porušena vidi. Vrh njezinih podrtina vije se hrvatska zastava, a hrvatski vojnici različno po njima razređeni. Poljana je sve napunjena ženama, djecom, starcima i prostim pukom. Svi su svečano odjeveni i puni veselja mašu granama.

Prizor 1.

ZBOR HRVATA, zatim PORIN, IRMENGARDA, KLOTILDA, KLODVIG, HRVATSKA GOSPODA, HRVATSKI VOJNICI i ZAROBLJENI FRANCI.

ZBOR HRVATA

Davorije nek zaore,
Od veselja svaki poj;
Slobodne su naše gore
Opeta je Hrvat svoj!

(Dok se to pjeva, siđu hrvatski vojnici s grada k narodu. Četiri vojnika nose veliki štit na ramenima, a na njemu stoji Porin kao slavodobitnik. Oko njega stupaju hrvatska gospoda, a za njim pod stražom ulovljeni Franki, među kojima se nalaze Irmengarda, Klotilda i Klodvig. Kad dođu sred naroda, Porin siđe sa štita.)

PORIN

Slobodni smo, braćo, usliša nas bog,
U ruke nam poda Kocelinov grad,
Gdje je u tamnici stenjo Hrvat mnog
I našom se krvi strani pito gad.
Uskliknite braćo, ali s vama ja
Klicati ne mogu - ubija me jad -
Moju milu Zorku, a i Sveslava
Nisam mogo naći tužan sve do sad.

IRMENGARDA

I nećeš ih naći...

PORIN

Ha, što moram čut'!

IRMENGARDA

Zorku i Sveslava nož moj ubi ljut.

KLOTILDA I KLODVIG

(za se)

Jao nama, svi smo izgubljeni.

ZBOR HRVATA

To nij' žena, to je duh pakleni!

PORIN

*(koji se je zapanjio bio, čuvši Irmengardine riječi, za čas,
kad se razabere, Irmengardi sasvim blago)*

Ne, ne, Irmengardo, to nije moguće,
Anđeo branitelj ti si bila moj,
Za sve dobro bije tvoje srce vruće -

IRMENGARDA

Nada svime pako za rod slavni svoj!
Krv franačka teče u mojijeh žila'.
Protivnica ljuta, uvijek sam ti bila.
Laž bi, što o gozbi rekoh brata mog,
Zavadit te hotjah po tom samo š njime,
Da ti iskorijenim podrijeklo i ime, -
Nisam kriva, drugač što odluči Bog.

PORIN

Oporeci!

IRMENGARDA

(odvažno)

Što rekoh, jest istina.

PORIN

Smrt ti dakle poda mojoj ljubi?

IRMENGARDA

Pod mukama nož ju ovaj ubi.

PORIN

(kao bijesan povuče nož i nasrne na nju)

Umri dakle, zmijo paklena!

KLODVIG

(priskoči k Porinu, kad taj nasrne na Irmengardu i uhvati ga za ruku, međutim dotrče na pozorište Zorka i Sveslav.)

Prizor 2.

PRVAŠNJI, ZORKA I SVESLAV.

ZORKA

(u dolasku)

Stani, ti mi ubijaš spasiteljicu!

PORIN

(istrgnuvi desnicu iz Klodvigovih ruku, baci nož i potrči Zorki).

Ha, ti živiš? -

SVESLAV

(kažeć na Irmengardu)

To zahvalit imaš tu!

ZBOR

Sad je nebo bez oblaka,
Ispunjena želja svaka,
Od radosti prispje čas,
Dobar otac jest vrh nas!

IRMENGARDA

(za se)

Za rukom namjera meni pošla nij'.

ZORKA I SVESLAV

(Irmengardi)

O, oprosti, stvore božanstveni!

PORIN

Jao, što sam učiniti htio!

IRMENGARDA

Kamo sreća, da si učinio!

ZORKA

(Irmengardi)

Smrt si želiš?

IRMENGARDA

Život nije za mene!
Od onoga, za kim srce vene
I umrijeti slatko je...

SVI

Zlosretnice!

IRMENGARDA

Jedno jošte. Gdi je nesretni brat moj?

PORIN

Među palima ga naši ne nađoše;
On po svoj prilici spasi život svoj.

IRMENGARDA

Ja sam jadna uzrok njegove sreće loše;
Tužno srce k njemu sada vuče me.

PORIN

Do granice pratit ću te dat,
Tebe i sve ove tu zarobljenike,
Kojim ja slobodu vraćam sad,

ZORKA

(ushićena pohiti Porinu)

To je list najljepši tvoje lovorike!

PORIN

(zagrlivši ju nježno)

A to mog života najsretniji čas!

IRMENGARDA

(sastavivši Zoričinu desnicu s Porinovom)

Tu dobrotu nek ti plati savez ovi - -

SVESLAV

(pruži ruku nad zaručnicima)

A ti, velji Bože, ti ga blagoslovi!

ZBOR

O čuj svih nas za to vapijući glas!

PORIN

(Francima, koji tronuti od velikog veledušja kleknuše pred njega).

Ustanite, Franki! Na sva ona zla,
Što nam učiniste, zaboravljam ja.
Povratite se, gdje okrutno pleme vaše
Sa tuđom krvi pitajuć se stanuje,
I kažite mu: Hrvat sablju tek da paše
Na svoju obranu, a ne da se osvećuje!

ZBOR

Hrvatskome slava rodu,
Blag i hrabar jeste on,
Krv proliva za slobodu,
Milosrđu on je sklon.

IRMENGARDA

Zbogom dakle!

ZORKA

(Irmengardu ogrlivoši).

Zbogom, sestro!

PORIN

Sretna budi!

IRMENGARDA

Nema za sreću mjesta u toj grudi!

*(Pođe s Francima, ali u taj par zamnu izvana glasovi turobne gudbe,
na što se svi trgnu, a odlazeći stanu)*

IRMENGARDA

Što to znači?

PORIN

Pogledajte, što je...

(Sveslav izlazi)

IRMENGARDA

Nove vaje sluti srce moje.

PORIN

Umiri se, sveđ ne traje ni zla sreća -

IRMENGARDA

Ali u mene ona biva vavijek veća!

ZORKA

Koliko ju žalim.

PORIN

(Irmengardi)

O, da tužan mogu
Olakšati tvog udesa jaram tvrd!

ZORKA

(isto tako)

Za tvoju ću sreću sved se molit Bogu -

IRMENGARDA

Moli mu se, da mi poda smrt!

SVESLAV

(se vrati)

Bože!

(milosrdno pogledavši Irmengardu)

PORIN

Što je?

IRMENGARDA

Zbori bez obzira!

SVESLAV

Tvog bježeća brata stigoše nam čete -

IRMENGARDA

I ubiše - ?

SVESLAV

Jošte mu se oči svijete,
Ali bi reć da jurve - umira...

IRMENGARDA

Tako mi se smili, milostivi Bože!

(Trgne nož Porinu iza pojasa i hoće da se probode)

PORIN

(koji joj nož iz ruke istrgne)

Stani! Može bit mu još se pomoć može.

Prizor 3.

PRVAŠNJI I KOCELIN

(koga u glavu smrtno ranjena vojnici na štitu nose)

ZBOR HRVATA

Je l' to onaj, pred kim ova
Sva je zemlja drhtala?
Jedan udar... pa njegova
Sva je sila prestala.
Toga svijeta slava sva
Što je nego dim i pra'.

IRMENGARDA

Mili brate moj!

KOCELIN

Otale, korove!

PORIN

Krivičan si -

SVESLAV

Nedužna je ona -

ZORKA

Božji anđel -

KLOTILDA I KLODVIG

Na sve dobro sklona -

KOCELIN

Da je prokleta u sve vjekove!

ZORKA

Nije krivnja srce meko.
Oporeci, što si reko!

KOCELIN

Brata si je ubila!

IRMENGARDA

Sveznajući znade, da te
Iz dna srca, mili brate,
Vavijeke sam ljubila.

PORIN

Blagosivat, a ne kleti
Trebalo, kome jest umrijeti. -

KOCELIN

Ne, prokletstvo budi njoj!

KLODVIG

O, na boga od milosti,
Koj na krstu svim oprosti,
Sad se sjeti, kneže moj.

SVESLAV

Nedužna je sestra tvoja.
Krivi sreću zlu od boja,
No anđela nemoj tog.

KLOTILDA

O, nemoj se tak' rastati,
Ta jedna vas rodi mati -

KOCELIN

Skrušio ju višnji Bog!

ZBOR

Tak' pred onog nemoj iti,
Blag koj onom tek će biti,
Srce blago bi u kog!

KOCELIN

Meni čeznu sile -

IRMENGARDA

(u zdvojenju)

Ti me ostavljaš, brate?

KOCELIN

(gorko)

Kod bludnika tvoga -

IRMENGARDA

Zlo me poznaš ti!

(Trgne mu iza pojasa nož i probode se.)

Mjesta tu mi nije!

SVI

Bože vječiti!

KOCELIN

Ha, što vidim? Sestro, ti umireš?

IRMENGARDA

Za te!

KOCELIN

(ganut)

Dođ' u moje naručje!

IRMENGARDA

(ushićena)

Ah, što znači blag glas ov?

KOCELIN

Oproštenje - blagoslov!

IRMENGARDA

(pohiti k njemu)

To nije smrt - već raskošje!

KOCELIN

Sestro moja!

IRMENGARDA

O, moj brate!

(Grle se.)

KOCELIN

(slabo, ali kao preobražen na jedno mjesto upirući svoj pogled)

Kakve - to su - sjajne - slike?

IRMENGARDA

(isto tako)

Roditelji naši - posred vječne - dike -

KOCELIN

Oni - mašu - nam -

IRMENGARDA

Evo - evo nas!

KOCELIN I IRMENGARDA

(zajedno)

Bo-že - oprosti - nam! Ka-ja-nja čuj glas!

(Sruše se i umru.)

ZBOR HRVATA.¹

Nije ih više... Ropstva nije...
I ono je palo š njimi,
Hvalu, Bože, za to primi,
No milostiv bud' i njim!
Žestoko se Hrvat bije,
Protivnika no kad shara,
Jed njegova gine žara
Ko pred vjetrom gusti dim!

Konac igrospjeva.

---

¹ Lisinski je libreto uglazbio do Zbora "Bože, vječiti", odnosno do Irmengardina samoubojstva. Ovaj zadnji zbor Demeter je u rukopisu precrtao.

RJEČNIK

ćut - osjećaj

hat (tur.) - at, konj, ždrijebac

jur - već

jurve - već

kazan - kazna

kružati - okruživati

nepokoj - nemir

obustaviti - zaustaviti

odijeliti se - otići, rastati se

pogubnik - dželat

prost - lišen

ražati (se) - klati (se), ubijati (se)

sobjed (tur.) - razgovor, zabava; vijeće, savjet

spila - spilja

Srde - grč. Erinije ili rim. Furije, boginje osvete

svijetiti - svijetliti

svjet - savjet

vaj - jad

zaman - uzalud